

Περιεχόμενα

Πρόλογος του επιμελητή	7
------------------------------	---

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αναλαμβάνοντας δράση κατά των φορολογικών

παραδείσων	11
Λύσεις υπάρχουν	12
Το κόστος των φορολογικών παραδείσων	17
Η συμβολική ισχύς της χρηματοοικονομίας	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ένας αιώνας offshore οικονομίας 23 |

Η γέννηση ενός φορολογικού παραδείσου	24
Αναζητώντας τους χαμένους τίτλους	28
Το ελβετικό <i>big bang</i>	30
Οι πρώτες απειλές προς τη Βέρνη	34
Η χρυσή εποχή της Ελβετίας	37
Ο ψεύτικος ανταγωνισμός των νέων φορολογικών παραδείσων	40
Παρθένιοι Νήσοι – Ελβετία – Λουξεμβούργο	42
Η ελβετική οικονομική δύναμη: 1.800 δισεκατομμύρια ευρώ	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο πλούτος που λείπει από τα έθνη 53 |

8% του χρηματοοικονομικού πλούτου των νοικοκυριών	54
Η «τρύπα» του Λουξεμβούργου	57

7.500 ή 21.000 δισεκατομμύρια δολάρια;	59
Μια εκτίμηση κατ' ελάχιστον	61
130 δισεκατομμύρια ευρώ απώλειες στα φορολογικά έσοδα ...	64
Η περίπτωση της Γαλλίας	70
Δημόσιο χρέος, κρυμμένος πλούτος	73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Τα λάθη προς αποφυγή	77
Και η αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών γεννιέται!...	78
Η παρωδία της ανταλλαγής πληροφοριών «κατόπιν αίτησης» ...	81
Τα διδάγματα της υπόθεσης Κασουζάκ	84
Τι μπορούμε να περιμένουμε από τον Fatca;	87
Το σκάνδαλο της οδηγίας για τα εισοδήματα από αποταμιεύσεις	90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Τι μπορούμε να κάνουμε; Μια νέα προσέγγιση	97
Οικονομικές κυρώσεις, εμπορικές κυρώσεις	97
Κυρώσεις δικαιολογημένες και ρεαλιστικές	101
Ένα σχέδιο τελωνειακών δασμών	104
Η περίπτωση του Λουξεμβούργου	109
Λουξεμβούργο: Μέσα ή έξω;	114
Για ένα παγκόσμιο χρηματοοικονομικό περιουσιολόγιο	116
Ένας φόρος για το κεφάλαιο	122
Η φορολογική βελτιστοποίηση των πολυεθνικών	126
Ένας εταιρικός φόρος για τον 21ο αιώνα	129

Επίλογος	133
-----------------------	-----

Πρόλογος του επιμελητή

Το μικρό βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας καταπιάνεται με ένα τεράστιο θέμα: το τραπεζικό απόρρητο των φορολογικών παραδείσων που επιτρέπει στους εκατομμυριούχους του πλανήτη να φοροδιαφεύγουν. Παρότι το φαινόμενο υπάρχει εδώ και δεκαετίες –πρακτικά από τότε που υπάρχει η προοδευτική φορολογία–, το βιβλίο του Zucman αποτελεί την πρώτη επιστημονικά τεκμηριωμένη ανάλυση που εξηγεί με τρόπο σαφή και κατανοητό τη λειτουργία της offshore φοροδιαφυγής.

Το θέμα παρουσιάζει ενδιαφέρον για τη χώρα μας, όπου το σκάνδαλο της «λίστας Λαγκάρντ» έφερε στο προσκήνιο την εκτεταμένη φοροδιαφυγή. Χάρη στα στοιχεία του Zucman, μαθαίνουμε ότι πρόκειται μόνο για την κορυφή του παγόβουνου και ότι τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα: Οι ελληνικές καταθέσεις στην Ελβετία φτάνουν τα 60 δις ευρώ, δηλαδή περισσότερο από 30% του σημερινού ΑΕΠ. Το ποσοστό αυτό είναι τεράστιο σε σύγκριση με χώρες όπως η Γερμανία ή η Γαλλία, των οποίων οι καταθέσεις στην Ελβετία δεν ξεπερνούν το 6% και το 9% του ΑΕΠ, αντίστοιχα. Με άλλα λόγια, η χώρα μας αναδεικνύεται σε παγκόσμια πρωταθλήτρια της offshore φοροδιαφυγής.

Το πρόβλημα όμως δεν αφορά τη χώρα μας αλλά ολόκληρο τον πλανήτη. Ο βασικός μηχανισμός είναι ιδιαίτερα απλός, καταδεικνύοντας ότι αυτό που λείπει για την καταπολέμηση της offshore

φοροδιαφυγής δεν είναι τα τεχνικά μέσα αλλά η πολιτική βούληση. Τα βήματα που χρειάζεται να ακολουθήσει ένας εκατομμυριούχος για να φοροδιαφύγει είναι εξαιρετικά εύκολα: Πρώτα ιδρύει μια εταιρεία βιτρίνα στα Νησιά Κέιμαν για να εξασφαλίσει την ανωνυμία του. Μέσω αυτής της εταιρείας ανοίγει έναν τραπεζικό λογαριασμό στην Ελβετία, όπου καταθέτει την περιουσία του. Μέσω αυτού του λογαριασμού αγοράζει μετοχές σε κάποιο επενδυτικό ταμείο του Λουξεμβούργου και εισπράττει τα μερίσματα στον ίδιο λογαριασμό. Το εισόδημα αυτό δεν φορολογείται ούτε στο Λουξεμβούργο ούτε στην Ελβετία ούτε φυσικά και στα νησιά Κέιμαν· το κυριότερο είναι πως δεν φορολογείται ούτε στη χώρα του κατόχου του, εφόσον δεν δηλώνεται.

Το αποτέλεσμα είναι τα δημόσια ταμεία να στερούνται φορολογικά έσοδα και να αναγκάζονται είτε να κόψουν κάποιες δαπάνες είτε να φορολογήσουν κάποιους άλλους. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του συγγραφέα, οι κρυμμένες περιουσίες στους φορολογικούς παραδείσους όλου του πλανήτη αγγίζουν τα 6 τρισεκατομμύρια ευρώ και προκαλούν ετήσιες απώλειες φορολογικών εσόδων 130 δις ευρώ. Όπως το θέτει ευθέως ο Zucman, οι φορολογικοί παράδεισοι κλέβουν τα γειτονικά κράτη.

Προφανώς το πρόβλημα δεν λύνεται ούτε με ευκολόγια ούτε με γενικόλογες καταγγελίες. Ο Zucman υποστηρίζει ότι υπάρχουν δύο βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχή καταπολέμηση του φαινομένου: ο εξαναγκασμός και ο έλεγχος. Το πρώτο σημαίνει ότι απαιτούνται απειλές κυρώσεων, ώστε οι τράπεζες των φορολογικών παραδείσων να υποχρεωθούν να αποκαλύψουν τα στοιχεία των πελατών τους. Το δεύτερο σημαίνει ότι χρειάζεται ένα παγκόσμιο περιουσιολόγιο, ώστε να επαληθεύεται η ακρίβεια των στοιχείων που παρέχουν οι τράπεζες. Όπως εξηγεί αναλυτικά στο τρίτο κεφάλαιο, η απουσία αυτών των προϋποθέσεων οδήγησε στην αποτυχία των περισσότερων πρόσφατων διεθνών προσπαθειών καταπολέμησης της offshore φοροδιαφυγής.

Ο Zucman αναλύει διεξοδικά ένα κεντρικό πρόβλημα της παγκόσμιας οικονομίας που η επιστημονική έρευνα αγνοούσε εδώ και δεκαετίες και προτείνει συγκεκριμένες και ρεαλιστικές λύσεις. Από εδώ και πέρα είναι θέμα των κρατών και των πολιτών να αντιμετωπίσουν αποφασιστικά αυτή τη «μάστιγα». Καμία χώρα από μόνη της δεν μπορεί να κάνει πολλά πράγματα, όμως αρκεί μια συμμαχία λίγων μεγάλων κρατών ώστε να πειστούν οι φορολογικοί παράδεισοι να συμμορφωθούν.

Τελειώνοντας, οφείλω να ευχαριστήσω τον εκδότη για την εμπιστοσύνη και την υπομονή που μου έδειξε, τον συγγραφέα που μου παρείχε τις απαραίτητες διευκρινίσεις σε επιμέρους ερωτήματα και τη Δήμητρα Ντέρτσου που βοήθησε αποφασιστικά στην επιμέλεια και στην ακριβή απόδοση της ορολογίας.

Φραγκίσκος Κουτεντάκης
Αθήνα, Ιούλιος 2015